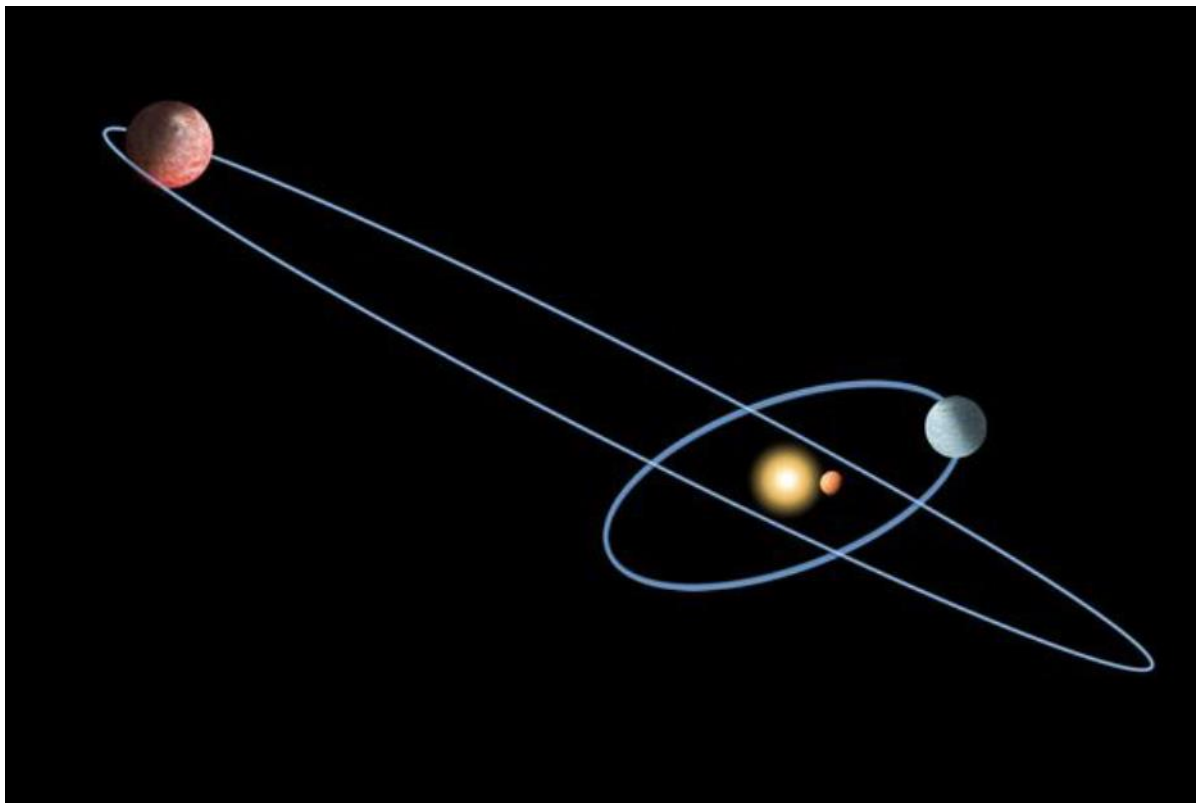

GA 201

Čovjek: hijeroglif univerzuma

Rudolf Steiner

PREDAVANJE VII Dornach, 23 travnja 1920

Zadnje predavanje ovdje je opisalo put koji, ako se slijedi na pravi način, vodi do percepcije univerzuma i njegove organizacije. Kako ste vidjeli, taj put sili na stalno traženje harmonije koja postoji između procesa koji se odvijaju u čovjeku i procesa koji se mogu promatrati u univerzumu. Sutra i prekosutra morati ću našu temu izlagati na takav način da prijatelji koji su došli prisustvovati Generalnoj skupštini mogu nešto primiti iz dva predavanja na kojima su prisutni. Sutra ću ponovno prijeći nešto od onog što je rečeno da bih s time povezo nešto novo.

Pregledavajući moju Tajnu znanost — pregled, vidjeti ćete da sam u opisu koji se daje o evoluciji poznatog univerzuma svugdje imao u vidu odnos te evolucije s evolucijom samog čovjeka. Počevši s periodom Saturna kojeg su slijedili periodi Sunca i Mjeseca a prije perioda Zemlje, sjetiti ćete se da je period Saturna karakteriziralo polaganje prvih temelja ljudskih osjetila. I knjiga nastavlja duž te linije misli. Svugdje su univerzalna stanja razmatrana na takav način da također opisuju i evoluciju čovjeka. Ukratko, Čovjeka se nije razmatralo kao da stoji u univerzumu onako kako ga vidi moderna znanost — vanjski univerzum s jedne strane, a čovjek na drugoj — dva entiteta koji zapravo ne pripadaju jedno drugom. Ovdje su, upravo suprotno, gledani kao spojeni jedno s drugim, i evolucija

oboje je slijedila zajedno. Ta koncepcija mora, nužno, biti primijenjena također i na sadašnja svojstva, sile i kretanja univerzuma. Ne možemo najprije apstraktno razmatrati univerzum u njegovu čisto prostornom aspektu, kao što je napravljeno u Galileo-Kopernikanskom sustavu, a zatim čovjeka koji postoji pokraj njega; u našoj studiji moramo dopustiti da se oboje spoje.

To je moguće jedino, kada smo stekli razumijevanje samog čovjeka. Već sam objasnio koliko je malo prirodna znanost u položaju da zaista objasni čovjeka. Što znanost radi, na primjer, u onoj sferi gdje je najveća, prosuđujući modernim metodama mišljenja? U velikoj maniri izjavljuje da je čovjek fizički evoluirao iz nižih oblika. Zatim pokazuje kako, tijekom perioda embrija, čovjek ponovno brzo prolazi kroz te oblike u rekapitulaciji. To znači da se na čovjeka gleda kao na najvišu životinju. Znanost promatra životinjsko carstvo i zatim gradi čovjeka od onog što je tamo našla; drugim riječima, ispituje sve ne-ljudsko, i onda kaže: 'Ovdje dolazimo do zastoja; ovdje počinje čovjek'. Prirodna znanost se ne osjeća pozvana da proučava čovjeka kao čovjeka, i shodno tome svako pravo razumijevanje njegove prirode ne dolazi u obzir.

Zaista je danas nužno za ljude koji tvrde da su eksperti u ovoj oblasti prirode, da ispituju Goetheova istraživanja u prirodnoj znanosti, posebno njegovu Teoriju boja. Tu je korištena sasvim različita metoda istraživanja od one na koju smo danas navikli. Na samom početku spomenute su subjektivne, i fiziološke boje, i fenomen živog doživljaja ljudskog oka u vezi s njegovim okruženjem i zatim je to pažljivo istraženo. Pokazalo se, na primjer, kako ti doživljaji i utisci ne traju samo dok je oko izloženo svom okruženju, već da ostaje naknadni-efekt. Svi znate jednostavan fenomen povezan s ovim. Zurite u crvenu površinu, i kad se zatim brzo okrenete bijeloj površini vidjeti ćete crveno u zelenoj naknadnoj-boji. To pokazuje da je oko, u određenom smislu, još pod utjecajem izvornog utiska. Ovdje ne trebamo ispitivati razlog zašto druga viđena boja treba biti zelena, držati ćemo se samo općenitije činjenice da oko zadržava naknadni učinak svog doživljaja.

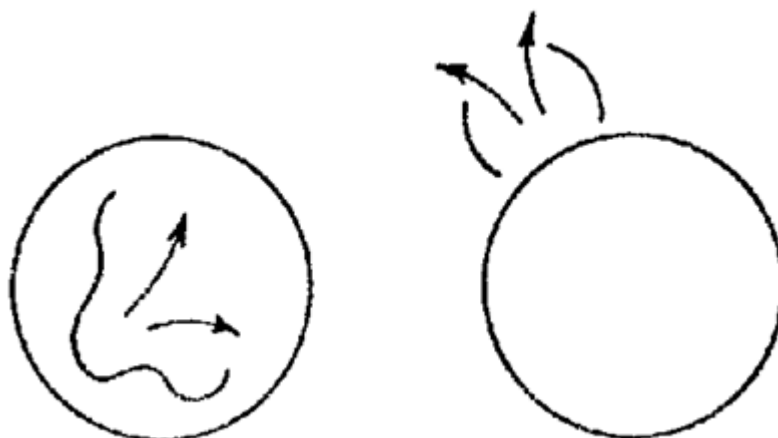
Ovdje se moramo baviti doživljajem na periferiji ljudskog tijela, jer oko je na periferiji. Kada kontempliramo ovaj doživljaj, vidimo da oko neko određeno vrijeme zadržava naknadni-učinak impresije; nakon toga doživljaj iščezava, i oko se onda može izložiti novom utisku bez interferencije zadnjeg.

Sada sasvim objektivno razmotrimo fenomen povezan ne sa pojedinim lokaliziranim organom ljudskog organizma, već sa cijelim ljudskim bićem. Pod pretpostavkom da su naše opservacije bez predrasuda, me možemo ne prepoznati da je taj doživljaj cijelog ljudskog bića povezan s doživljajem lokaliziranog oka. Mi se izlažemo utisku, doživljaju, s našim cijelim bićem. Radeći tako, mi taj doživljaj apsorbiramo baš kao što oko apsorpira utisak boje kojoj je izloženo; i vidim da iako proteknu mjeseci, ili čak godine, u formi misaone slike naprijed izbija naknadni-učinak. Cijeli fenomen je nekako drugačiji, ali ne možete ne prepoznati odnos ove slike sjećanja s onom naknadnom slikom doživljaja koje oko zadržava kratko ograničeno vrijeme.

To je vrsta pitanja s kojom se čovjek mora suočiti, jer steći neko znanje o svijetu može samo ako uči postavljati pitanja na ispravan način. Prema tome upitajmo se: Kakva je veza između ta dva fenomena — između naknadne slike oka i slike sjećanja koje se u nama uzdiže u odnosu na određeni doživljaj? Čim naše pitanje postavimo u ovom obliku i zahtijevamo konačan odgovor, shvaćamo da cjelokupna metoda sadašnje prirodno znanstvene misli ne daje odgovor; i ne daje ga zbog njenog ignoriranja jedne velike činjenice — činjenice **o univerzalnom značaju metamorfoze**. Ta metamorfoza je nešto što nije u čovjeku završeno unutar granica jednog života, već se jedino ispoljava u uzastopnim životima na Zemlji.

Da bi stekli pravi uvid u prirodu čovjeka sjetiti ćete se, podijelili smo ga u tri dijela: glavu, čovjeka ritma i udove. Možemo, u trenutnu svrhu, zadnja dva gledati kao jedno, i tada imamo organizaciju glave s jedne strane i sve što čine ostali dijelovi na drugoj. Kako bi pokušali shvatiti ovu organizaciju glave, moramo moći razumjeti kako je povezana s cijelom evolucijom čovjeka. Glava je kasnija metamorfoza, transformacija, ostalog čovjeka, **razmatrana u uvjetima njenih sila**. Kada bi sebe zamislili bez glave — i naravno također bez onog što god je u ostalom organizmu ali u stvari pripada glavi — vi biste, na prvom mjestu, mislili o ostatku vašeg organizma kao supstancijalnom. Ali ovdje nas ne zanima supstanca; među-odnos sila te supstance je ono što pretrpljuje potpunu transformaciju u periodu između smrti i novog rođenja i u slijedećoj inkarnaciji postaje organizacija glave. Drugim riječima, ono što sada uključujete u niži dio (čovjeka ritma i udove) ranija je metamorfoza onog što će postati organizacija glave. Ali ako želite razumjeti kako se ta metamorfoza nastavlja, morati ćete razmotriti slijedeće.

Uzmite bilo koji organ — jetru ili bubreg — vašeg nižeg čovjeka, i usporedite s vašom organizacijom glave. Odmah ćete postati svjesni fundamentalne, esencijalne razlike; naime, da su sve aktivnosti nižih dijelova tijela različite od viših ili glave, usmjerene **unutra**, primjerice bubrezi, čija cijela aktivnost je upotrijebljena unutra. Aktivnost bubrega je aktivnost lučenja. Uspoređujući ovaj organ s karakterističnim organom glave — okom, na primjer — vidjeti ćete da je konstrukcija ovog drugog upravo suprotna. Usmjerena je potpuno **vani**, a rezultati izmjene utisaka su prenošeni unutra razumu, glavi. U svakom pojedinom organu glave imate polarnu suprotnost organa koji pripada ostalom dijelu tijela. Mogli bi to oslikati dijagramom.

Uzmite lijevi crtež kao prvu metamorfozu, a desni crtež kao drugu; zatim ćete prvi morati zamisliti kao prvi život, a drugi kao drugi život, a između to svoje je život između smrti i novog rođenja. Prvo imamo unutarnji organ koji je usmjeren unutra. Dugujući to transformaciji koja se odvija između dva fizička života, cjelokupan položaj i smjer ovog organa je potpuno obrnut — on se sada otvara prema vani. Tako da organ koji u jednoj inkarnaciji razvija svoju aktivnost iznutra, u slijedećem životu je razvija vani. Sada možete zamisliti da se između dvije inkarnacije dogodilo nešto što se može usporediti s navlačenjem rukavice, skidanjem i okretanjem iznutra vani; nakon ponovnog stavljanja rukavice, površina koja je prethodno okrenuta unutra dolazi vani, i obrnuto. Dakle treba opaziti da ova metamorfoza organe samo ne transformira, već ih preokreće iznutra vani; unutarnji postaje vanjski. Sada možemo reći da su organi tijela (uzimajući 'tijelo' kao suprotnost 'glavi') bili transformirani. Tako da je neki od naših abdominalnih organa, na primjer, sada u ovoj inkarnaciji postao naše oči. On je bio preokrenut u svojim aktivnim silama, postao oko, i stekao sposobnost generiranja naknadnog učinka koji slijedi iz utisaka izvana. Sada ova sposobnost mora svoje porijeklo nečemu dugovati.

Razmotrimo oko i misiju njegove životne aktivnosti, na nepristran način. Ti naknadni učinci dokazuju nam jedino da je oko živa stvar. Dokazuju da oko, još malo, zadržava utiske; a zašto? Za usporedbu ću uzeti nešto jednostavnije. Recimo da dirate svilu; vaš organ dodira zadržava naknadni učinak glatkoće svile. Ako kasnije opet dirate svilu, prepoznajete je po onom što je prvi utisak ostavio s vama. Isto je i s okom. **Naknadni učinak je nekako povezan s prepoznavanjem.** Unutarnji život koji proizvodi ovaj naknadni učinak, igra ulogu u prepoznavanju. Ali vanjski objekt, kada je prepoznat, ostaje vani. Ako sada gledam bilo koga od vas, i sutra vas ponovno sretnem i prepoznam, vi ste fizički prisutni ispred mene.

Sada to usporedite s unutarnjim organom od kojeg je oko transformacija u odnosu na njegovu aktivnost i sile. U tom organu mora prebivati nešto što u određenom smislu odgovara sposobnosti oka da zadržava slike utisaka, nešto srodno unutarnjem životu oka; ali mora biti usmjereno unutra. Sve to mora također imati neku vezu s prepoznavanjem. Ali prepoznati doživljaj znači zapamtiti ga. Dakle kada tražimo fundamentalnu metamorfozu aktivnosti oka u prijašnjem životu, moramo istraživati aktivnost onog organa koji čini sjećanje.

Ove stvari nije moguće objasniti jednostavnim jezikom kako se često želi u sadašnje vrijeme, ali naše misli možemo usmjeriti u određenom pravcu koji će nas, ako ga slijedimo, voditi do te koncepcije — naime da svi naši osjetilni organi koji su usmjereni vani imaju svoje predstavnike u unutarnjim organima, a da su ovi potonji također organi sjećanja. S okom vidimo ono što se vraća kao utisak iz vanjskog svijeta, dok sa onim organima unutar ljudskog tijela koji odgovaraju prethodnoj metamorfozi oka, pamtimo slike prenesene kroz oko. Mi **čujemo** zvuk s uhom, i s unutarnjim organom koji odgovara uhu zvuk pamtimo. Time čitav čovjek kako usmjerava ili otvara svoje organe unutra, postaje **organ sjećanja**. Suočavamo se s vanjskim svijetom, uzimamo ga u sebe u obliku utisaka. Materijalistička prirodna znanost tvrdi da mi primamo utisak, na primjer, uz pomoć oka. Utisak je prenesen optičkom živcu. Ali tu aktivnost očigledno prestaje; što se tiče procesa spoznaje, cijeli ostali organizam je kao peti kotač kola! Ali to je daleko od istine. Sve što mi

percipiramo prelazi u ostatak organizma. Živci nemaju direktan odnos s memorijom. Upravo suprotno cijelo ljudsko tijelo, cijeli čovjek, postaje instrument memorije, jedino specijaliziran prema pojedinom organu koji usmjerava svoju aktivnost unutra. Materijalizam doživljava tragični paradoks — propušta shvatiti stvari, jer se čvrsto drži svojih apstrakcija! Postaje sve više apstraktan, duhovno je sve više odstranjeno; stoga ne može prodrijeti do biti materijalnog fenomena, jer unutar materijalnog ne prepoznaje duhovno. Na primjer materijalizam ne shvaća da naši unutarnji organi imaju mnogo više veze s našom memorijom nego što to ima mozak, koji samo priprema ideju ili slike tako da mogu biti apsorbirani od drugih organa cijelog tijela. U vezi toga naša znanost je ovjekovječenje jednostranog asketizma, koji se sastoji od nesklonosti da se razumije duhovnost u materijalnom svijetu i želje da je se prevlada. Naša znanost je naučila dovoljno asketizma da sebe liši sposobnosti da razumije svijet, kada tvrdi da oči i drugi osjetilni organi primaju razne utiske, predaju ih nervnom sustavu i zatim nečem drugom, što ostaje nedefinirano. Ali to nedefinirano “nešto” je cijeli preostali organizam! Sjećanja nastaju kroz transmutaciju organa.

To je bilo vrlo dobro poznato kada lažni asketizam nije ugnjetavao ljudsku percepciju. Stoga nalazimo da drevni, kada govorimo o ‘hipohondriji’ na primjer, nisu govorili na isti način kao moderni čovjek i čak i psihoanalitičar kada podržava da je hipohondrija samo psihička, nešto ukorijenjeno u duši. Ne, **hipohondrija** znači stvrduće abdominalnih i nižih dijelova. Drevni su dovoljno dobro znali da to stvrduće abdominalnog sustava rezultira onim što mi zovemo hipohondrija, a engleski jezik koji dokazuje manje napredni stupanj od ostalih europskih jezika, još sadrži ostatak sjećanja na ovo podudaranje između materijalnog i duhovnog. Mogu vas, na trenutak, samo podsjetiti na jedan primjer toga. U engleskom, depresija se kaže “spleen”. Riječ je ista kao i naziv fizičkog organa koji ima mnogo veze s depresijom. Jer se to duševno stanje ne može objasniti izvan nervnog sustava, objašnjenje za to naći će se u slezeni. Mogli bi naći mnogo ovih podudaranja, jer je genij jezika sačuvao mnogo; i čak i ako su riječi postale nekako transformirane u svrhu primjene na dušu, one još ukazuju na uvid koji je u drevna vremena čovjek jednom posjedovao i to da ga je postavljao na pravo mjesto.

Da ponovimo — vi, kao potpuni čovjek, promatrate okolni svijet, i taj svijet reagira na vaše organe, koji se prema vlastitoj prirodi prilagođavaju tim događajima. U medicinskoj školi, kada se proučava anatomija, jetra je nazvana samo **jetra**, bila to jetra od čovjeka od 50 ili od 25, od muzičara ili onog koji glazbu razumije koliko i krava nedjeljom kada se časti travom za tjedan! To je jednostavno jetra. Činjenica je da postoji velika razlika između jetre glazbenika i one od ne-glazbenika, jer jetra je usko povezana sa svime što može biti sažeto kao glazbeni koncepti koji žive i odjekuju u čovjeku. Nema koristi gledati jetru s okom askete i vidjeti je kao inferiorni organ; jer taj očigledno ponizni organ je sjedište svega što živi i izražava se kroz predivni niz melodije; blisko je povezan n.pr. s činom slušanja simfonije. Treba nam biti jasno da jetra također posjeduje eterske organe; ovi potonji, prvenstveno, imaju veze s glazbom. Ali vanjska fizička jetra je, u izvjesnom smislu, uobličenje eterske jetre, i njena forma je kao forma ove potonje. Na ovaj način vidite, vi pripremate vaše organe; i ako bi zavisilo u potpunosti o vama, instrumenti vaših osjetila, bi, u slijedećoj inkarnaciji, bili replika doživljaja koje ste imali u svijetu u sadašnjoj inkarnaciji. Ali to je točno samo u nekoj mjeri, jer u intervalu između smrti i novog rođenja bića viših hijerarhija dolaze vam u pomoć, i ne odlučuju uvijek da štete napravljene na

našim organima nedostatkom znanja ili samokontrole trebaju biti prenesene kao naša sudbina. Između smrti i ponovnog rođenja mi primamo pomoć, i stoga, s obzirom na ovaj dio naše konstitucije, to ne zavisi samo o nama.

Iz svega ovoga ćete vidjeti da zaista postoji veza između organizacije glave i ostatka tijela sa svojim organima. Tijelo postaje glava, i mi kod smrti gubimo glavu što se tiče formativnih sila. Stoga je tako esencijalno koščato u svojoj strukturi i na Zemlji je duže sačuvano od ostatka organizma, što je samo vanjski znak da je za nas izgubljeno na našu sljedeću reinkarnaciju, s obzirom na sve što smo doživjeli između smrti i ponovnog rođenja. Drevna atavistička mudrost ove stvari je jasno percipirala, posebno kada je bila istraživana velika povezanost između čovjeka i makrokosmosa, koju nalazimo izraženu u drevnom opisu kretanja nebeskih tijela. Genij jezika je ovdje također mnogo sačuvao. Kako sam jučer ukazao, fizički čovjek interno prijanja ciklusu dana. On **svaki dan** zahtijeva doručak, ne samo nedjeljom. Doručak, ručak i večera svakog dana su potrebni, ne samo doručak u nedjelju, ručak srijedom a večera subotom. Čovjek je vezan za ciklus od **24 sata** u odnosu na svoj metabolizam — ili transmutaciju materije iz vanjskog svijeta. **Ovaj dnevni ciklus u unutrašnjosti čovjeka odgovara dnevnom kretanju Zemlje oko njene osi.** Ove stvari su pobliže percipirane od drevne mudrosti. Čovjek nije osjećao da je stvorenje odvojeno od Zemlje, jer je znao da se pokorava njenim pokretima; znao je također i prirodu toga čemu se pokorava. Oni koji razumiju drevna umjetnička djela — iako danas još sačuvani primjeri nude malo mogućnosti za proučavanje ovih stvari — biti će svjesni živog osjećaja, sa strane drevnih, o vezi čovjeka mikrokosmosa sa makrokosmosom. To je dokazano sa položajem koji neke figure imaju u njihovim slikama, i položajima koje neki drugi počinju zauzimati itd.; u njima, stalno se imitiraju kosmička kretanja.

Ali naći ćemo nešto još važnije u drugom razmatranju.

Kod gotovo svih naroda koji nastanjuju ovu Zemlju, naći ćete prepoznavanje razlike ili uspoređivanje ono što postoji između sedmice i dana. Imate, s jedne strane, ciklus transmutacije supstanci — ili metabolizam, koji se izražava uzimanjem obroka u pravilnim intervalima.. Čovjek međutim nikada nije računao samo prema ovom ciklusu; dnevnom ciklusu dodao je sedmični ciklus. Najprije je razdvojio izlazak i zalazak Sunca — što odgovara **danu**; zatim je dodao ponedjeljak, utorak, srijedu, četvrtak, petak i subotu, ciklus sedam puta kao onaj, nakon čega se ponovno vratio na nedjelju. (U određenom smislu, nakon kompletiranja sedam ovakvih ciklusa, također se ponovno vraćamo na početnu točku.) To doživljavamo u kontrastu između dana i **sedmice**. Ali čovjek je tim kontrastom želio izraziti mnogo više. Najprije je želio pokazati vezu **dnevnog** ciklusa s kretanjem Sunca.

Ali postoji ciklus sedam puta toliko veliki, koji, pri vraćanju ponovno do Sunca, uključuje sve planete — Sunce, Mjesec, Merkur, Veneru, Mars, Jupiter i Saturn. To je **sedmični ciklus**. Time se namjeravalo pokazati da, imajući jedan ciklus koji odgovara danu, i jedan sedam puta veći koji je uključivao sve planete, da ne samo da se Zemlja okreće oko svoje osi (ili Sunce ide okolo), već i čitav sustav također ima pokret u sebi. Pokret se može vidjeti i u raznim drugim primjerima. Ako uzmete tok godišnjeg ciklusa, tada u godini imate, kao što znate, 52 sedmice, tako da je 7 sedmica oko sedmine — brojčano —

godine. To znači, zamišljamo sedmični ciklus proširen ili rastegnut preko godine, uzimajući početak i kraj godine kao da odgovaraju početku i kraju sedmice. Sve ovo nameće misao da se svi fenomeni koji rezultiraju od sedmičnog ciklusa moraju odigrati brzinom različitom od onih koji imaju ishodište u dnevnom ciklusu.

I gdje ćemo tražiti porijeklo osjećaja koji nas tjera da računamo, čas sa dnevnim ciklusom, a čas sa sedmičnim ciklusom? On se javlja od senzacije u nama o kontrastu između ljudskog razvoja glave, i onog od ostatka organizma. Vidimo ljudsku organizaciju glave predstavljenu procesom na koji sam vam već skrenuo pažnju – formiranju prvih zuba unutar otprilike godišnjeg ciklusa.

Ako razmotrite prvo i drugo nicanje zuba vidjet ćete da se drugo odvija nakon ciklusa koji je sedam puta duži od ciklusa nicanja prvih zuba. Možemo reći da kao što godišnji ciklus u odnosu na prvo nicanje zuba stoji prema ciklusu ljudske evolucije koji se proteže do nicanja drugih zuba, tako i dan stoji prema sedmici. Drevni su osjećali da je to točno, jer su ispravno razumjeli jednu drugu stvar. Razumjeli su da je prvo nicanje zuba bio u prvom redu rezultat nasljeđivanja. Trebate samo pogledati embrion da shvatite da se njegov razvoj nastavlja iz organizacije glave; on dodaje, takoreći, ostatak organizma kasnije. Tada ćete shvatiti da je predodžba drevnih bila sasvim ispravna kada su u formiranju **prvih zuba** vidjeli vezu **s glavom** a **drugih zuba s cijelim ljudskim organizmom**. I danas moramo doći do istog rezultata ako ovaj fenomen razmatramo objektivno. Prvi zubi su povezani sa silama ljudske glave, drugi sa silama koje djeluju iz ostatka organizma i prodiru u glavu.

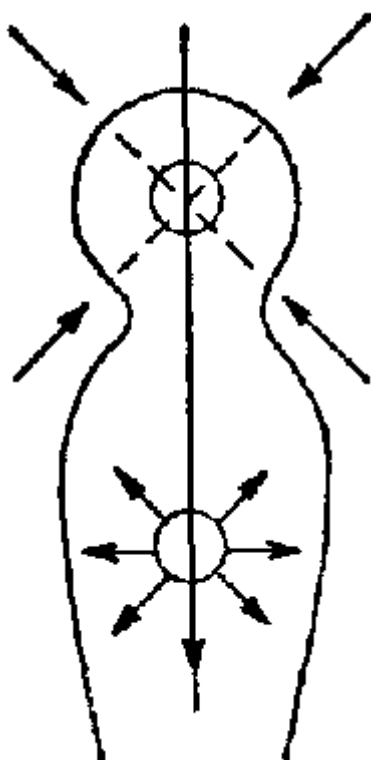
Preko gledanja na stvari na ovakav način, ukazali smo na važnu razliku između glave i ostatka ljudskog tijela. Ta razlika može, u prvom redu, biti smatrana da je povezana s vremenom, jer ono što se odvija u ljudskoj glavi ima sedam puta veću brzinu od onog što se odvija u ostatku ljudskog organizma. Prevedimo to na razuman jezik. Recimo, danas ste pojeli svoj uobičajeni broj obroka u pravilnom nizu. Sutra vaš organizam zahtijeva njihovo ponavljanje. **Nije tako s glavom**. To djeluje prema drugoj mjeri vremena; **mora čekati sedam dana** prije nego što hrana uzeta u ostalom dijelu organizma nastavi dovoljno daleko da omogući glavi da je asimilira. Recimo da je to nedelja, vaša glava mora čekati do slijedeće nedelje prije nego bude u položaju da ima koristi od ploda današnjeg nedelnog ručka. U organizaciji glave, ponavljanje se odvija nakon perioda od sedam dana, od onog što je u organizmu izvršeno prije sedam dana. Sve ovo su drevni znali intuitivno i izrazili riječima: sedmica je nužna za transmutaciju onog što je fizičko i tjelesno u dušu i duh.

Sada ćete vidjeti da metamorfoza također dovodi do ponavljanja u slijedećoj inkarnaciji u 'jednom' vremenu onog što je prije trebalo sedam puta duži period za izvršenje. Mi dakle razmatramo metamorfozu koja je **prostorna** kroz činjenicu da naš preostali organizam – naše tijelo – nije samo transformirano, već prevrnuto iznutra vani, i u isto je vrijeme **vremenska**, u čemu je naša organizacija glave zaostala iza u mjeri od sedam puta većeg perioda.

Sada će vam biti jasno da ova ljudska organizacija nije, konačno, uopće tako jednostavna kao što naša moderna, znanost koja voli udobnost voli vjerovati. Mi moramo odlučiti da je čovjekova organizacija mnogo kompliciranija; jer ako čovjeka ne razumijemo ispravno, također smo spriječeni da shvatimo kosmička kretanja u kojima on sudjeluje. Opisi univerzuma koji kruže od početka modernih vremena same su apstrakcije, jer oni opisuju bez znanja o čovjeku.

To je reforma koja je nužna, iznad svega, u astronomiji —reforma koja zahtijeva ponovno uključanje čovjeka u shemu stvari, kada se proučavaju kosmička kretanja. Takve studije će naravno na neki način biti teže.

Goethe je intuitivno osjetio metamorfozu lubanje iz pršljenova, kada je, na Venecijanskom Židovskom pogrebnom tlu našao lubanju ovce koja se raspala na razne male dijelove; oni su mu omogućili da prouči transformaciju pršljenova, i zatim je svoje otkriće detaljno slijedio. Moderna znanost se također dotakla ovog smjera istraživanja. Naći ćete neke zanimljive opservacije u vezi ove stvari, i na tome izgrađene neke hipoteze, od komparativnog anatoma Karla Gegenbaura; ali u stvari Gegenbaur je stvorio prepreke za Goetheovsko intuitivno istraživanje, jer je propustio naći dovoljno razloga da se deklarira u korist usporedbe između pršljenova i pojedinih sekcija lubanje. Zašto nije uspio? Zato jer dok god ljudi misle samo o **transformaciji** i zanemaruju **okretanje iznutra vani**, toliko dugo će imati samo aproksimativnu ideju o sličnosti dvije vrste kostiju. Jer u stvari kosti lubanje rezultiraju od onih sila koje djeluju na čovjeka između smrti i ponovnog rođenja, i prema tome su ograničene da budu sasvim različitog izgleda od samo transformirane kosti. **One su preokrenute; to okretanje je ono što je važno.**

Zamislite da imamo ovdje (dijagram) gornjeg ili čovjeka glave. Svi utjecali ili utisci nastavljaju izvana prema unutra. Ovdje ispod bi bio ostatak ljudskog tijela. Ovdje sve radi od iznutra prema vani, ali tako da ostaje unutar organizma. Izrazit ću to na drugi način. S njegovom glavom čovjek stoji u odnosu prema svom vanjskom okruženju, dok je njegov niži organizam u odnosu s procesima koji se odvijaju unutar njega. Apstraktni mistik kaže: "Pogledaj unutra da nađeš stvarnost vanjskog svijeta". Ali to je samo apstraktna misao, nije u skladu s stvarnim putem. Stvarnost vanjskog svijeta neće se naći preko unutarnje kontemplacije svega što na nas djeluje izvana; moramo ići dublje i smatrati sebe dvostrukim, i dopustiti svijetu da se uobliči u sasvim različitom dijelu našeg bića. To je zašto apstraktni misticizam prinosi tako malo ploda, i zašto je i ovdje nužno razmišljati o unutarnjem procesu.

Ne očekujem od nikog od vas da ostavi ručak koji stoji pred vama nedirnut, zavisno od njegove atraktivne pojave da umiri vašu glad! Tako se ne može podržati život. Ne! Mi moramo potaknuti taj proces koji se odvija u 24-satnom ciklusu, i koji, ako uzmemo u obzir cijelog čovjeka, uključujući gornjeg ili organizaciju glave, završava svoj tok tek nakon sedam dana. Ali ono što je asimilirano duhovno — jer to zaista treba biti asimilirano a ne samo kontemplirano! — također u tu svrhu treba period sedam puta duži. Stoga postaje nužno prvo intelektualno asimilirati sve što apsorbiramo. Ali da bi to u nama vidjeli ponovno rođeno, moramo čekati sedam godina. Tek se tada to razvilo u ono što bi trebalo biti. To je zašto smo nakon osnivanja antropozofskog društva 1901 morali strpljivo čekati, sedam, i čak četrnaest godina za rezultat!

Tekst priredio: Mr Đorđe Savić, Pančevo, 2023.